GOUVERNEUR
VAN
NEDERLANDS NIEUW-GUINEA

EP VERTROUWELIJK

No. : 2.9.110/4683/G.2

Bijlage(n) :

Onderwerp : Brief van N. Jouwe.

Hollandia, 4 augustus 1961.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
Geheime Registratuur (NNG)
ingekomen
18 aug 1961
Agenda Nr. 95 6521
Afd. BJZ/HHS Doss. 937746
Rappel na ..... weken.

AAN: Zijne Excellentie de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,
Plein 1,
's GRAVENHAGE.

Mits deze heb ik de eer Uwer Excellentie te berichten, dat mij door de heer N. Jouwe een afschrift ter hand werd gesteld van een aan de Voorzitter van de Nieuw-Guinea Raad gericht op 29 juli j.l. gedateerd schrijven van zijn hand, waarvan een copie ter Uwer informatie hierbij is gevoegd.

Zoals U uit de brief moge blijken is de aanleiding voor het schrijven geweest Uw suggestie, dat de Nieuw-Guinea Raad zijn delegatie, die een bezoek aan Nederland zal brengen, van een gespecificeerde instructie zou voorzien ten aanzien van punten waaromtrent zij zich in het bijzonder zou hebben te oriënteren. Hoewel de brief van de heer Jouwe ongetwijfeld van verdere strekking is dan in de bedoeling van Uw suggestie heeft gelegen, wordt niettemin hiermede een onderwerp van bespreking door de delegatie voorgesteld.

Het is mij op dit ogenblik nog niet bekend of het tot de opstelling van een lijst van onderwerpen als door U bedoeld zal komen. De opstelling van een instructie voor de delegatie is een punt van bespreking geweest in een besloten vergadering van de Nieuw-Guinea-Raad, - die inmiddels op reces is gegaan -, doch men is daarbij niet verder gekomen dan een opdracht voor regeling van deze materie aan het College van gedelegeerden. Het is mij niet bekend in hoeverre de door de heer Jouwe in zijn brief gedane aanbeveling bij andere Nieuw-Guinea Raadsleden weerklank heeft gevonden. In elk geval is het wel waarschijnlijk dat deze brief door de delegatie naar Nederland zal worden medegenomen.

Van verder commentaar op de inhoud ervan zij het mij vergund mij te onthouden, aangezien de onderwerpelijke materie op het terrein van het buitenlands beleid is gelegen.

De wd Gouverneur van Nederlands-Nieuw-Guinea,

A. BOENDERMAKER.

Kenmerk: GNG 2.9.110/4683/G.2 vertrouwelijk.
© NA, archief Minkol., dossierarchief ministerie van Koloniën en opvolgers 1945-111566
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/20147

Vertrouwelijk

Hollandia, 29 juli 1961.-

Aan
De Voorzitter van de Nieuw-Guinea Raad
te
Hollandia.-

Mijnheer de Voorzitter,

Naar aanleiding van het verzoek van de Nederlandse Regering betreffende de voorlopige onderwerpen, welke als basis zouden kunnen dienen voor de gedachtenwisseling in de komende maanden tussen de Nederlandse Regering en de Nieuw-Guinea Raad, en de recente publicatie in de Nieuw-Guinea Koerier van Vrijdag 28 juli'61 jl. - een citering van Het Vrije Volk, houdende Nederlandse plannen tot een voorstel in de UNO- Assemblee om een commissie naar Nieuw-Guinea te zenden - moge ik U, Mijnheer de Voorzitter de volgende inzichten van politieke aard, ter voldoening van het b.g. verzoek, beleefd naarvoren brengen.

In hoevere en- hoewel de juistheid van de citering van het artikel van een oppositioneel blad als Het Vrije Volk door de Nieuw-Guinea Koerier en de inhoud daarvan veel te wensen overlaat, en in welke vorm of opgrond van welke feiten de Nederlandse Regering de Verenigde Naties zal bewegen tot het zenden van haar waarnemers naar Nederlands Nieuw-Guinea zou geschieden, zal afgewacht moeten worden. Doch van de voorafgaande periode is ons duidelijk dat de Nederlandse Regering heeft de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties bij herhaling uitgenodigd om waarnemers naar Nieuw-Guinea te zenden, maar daarbij is gebleken dat een dergelijke uitnodiging door de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties wordt afgewezen, omdat men geen beroep heeft gedaan op een <u>aanwijsbare verplichting.</u>

"Deze wijze van waarnemen op uitnodiging van een rege-
"ring zou een noviteit zijn voor de Secretaris Generaal",
verklaarde de heer Hammerskjöld op een persconferentie
te New York op 30 juni 1960. "De invitatie werpt vragen
<u>op - aldus de</u>

"op - aldus de Secretaris Generaal van de V.N.verder - "van principiële aard en vragen naar mijn verbinding "tot andere organen. Slechts in geval van een duidelijke "noodzaak of andere dwingende omstandigheden zou ik voor "mijn gevoel van deze mogelijkheid gebruikt kunnen ma- "ken".

Op 4 januari 1961 schreef de Nederlandse Vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties Mr. C.W.A.Schürman aan Secretaris Generaal Hammerskjöld, dat diens bezoek naar Nieuw-Guinea zou toejuichen.

Op 5 januari 1961 heeft Indonesië tegen dit verzoek geprotesteerd met de motivering dat Nieuw-Guinea Indonesisch grondgebied is en dat dus voor de toelating van een waarnemer tot dat gebied de toestemming van Indonesië is vereist.

Onmiddelijk daarna heeft de Nederlandse Minister van Buitenlandse Zaken in een vraaggesprek met het Australische blad Melbourne Herald gezegd dat de uitnodiging om een vertegenwoordiger van de V.N. te zenden niet zo gemakkelijk een oplossing kon brengen, als misschien wel lijkt. Het was volgens de Minister twijfelachtig of de Secretaris Generaal van de V.N. het mogelijk zou achten een vertegenwoordiger te laten gaan.

Het is mij niet duidelijk waarom de Staat der Nederlanden de Verenigde Naties niet of nog niet wilde verplichten - na inschakeling - opgrond van een historisch gegroeide situatie rondom het vraagstuk N.Guinea en elke wijze van benadering misplaatst te achten, wanneer men niet teruggrijpt op en rekening houdt met de eigen verantwoordelijkheid waarmede de Verenigde Naties in de oplossing van de kwestie Nieuw-Guinea reeds sinds 1946 was belast.

Gaarne wil ik enige aanwijsbare verplichtingen van de Verenigde Naties jegens het Nieuw-Guinea vraagstuk, te berde brengen.

<u>Het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking v.N.Guinea</u>

<u>Het zelfbeschikkingsrecht</u>

Het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking van Nieuw-Guinea is bij de Nederlands- Indonesische onderhandelingen, waarin de Verenigde Naties hebben bemiddeld, steeds een apart onderwerp geweest. Deze onderhandelingen leidden in eerste aanleg tot het accoord van Linggadjati van 25 maart 1947 dat t.a.v. het zelfbeschikkingsrecht de grondslag is gebleven voor de daaropvolgende overeenkomsten.

De Verenigde Staten van Indonesia zouden omvatten het gehele grondgebied van Nederlands Indië, met dien verstande dat indien de bevolking van enig gebiedsdeel, ook na overleg met de overige gebiedsdelen, langs democratische weg te kennen geeft niet of nog niet tot de Verenigde Staten van Indonesia te willen toetreden, voor dit gebiedsdeel een bijzondere verhouding tot deze staten en het Koninkrijk der Nederlanden in het leven kan worden geroepen (art. 3 overeenkomst van Linggadjati). Voor Nieuw-Guinea werd dit beginsel later gerealiseerd in de art.2 van de Charter van de souvereniteitsoverdracht.

Nederland heeft steeds duidelijk gesteld dat door deze bijzondere verhouding in het bijzonder werd gedacht aan Nieuw-Guinea, dat als deel van het Koninkrijk en als zodanig meewerkend in de Nederland- Indonesische Unie zijn zelfbeschikkingsrecht beveiligd en gewaarborgd zou krijgen in afwachting van het ogenblik dat de autochthone bevolking zich daarover zou kunnen uitspreken.

In het verdere verloop van de Nederlands- Indonesische onderhandelingen zag men de Commissie van Goede Diensten, orgaan van de Veiligheidsraad naarvoren komen, zodat het veeleer aan haar bemiddeling was te danken dat de Renville- overeenkomst van 17 januari'48 tot stand kan komen. Daardoor is de regeling van Linggadjati in dit opzicht meer perfect gemaakt, en de partijen waren met zoveel woorden overeengekomen dat geen van beide partijen het recht heeft de vrije uiting van volksbewegingen gericht op politieke organisatievormen,

die in overeenstemming

die in overeenstemming zijn met de beginselen van de overeenkomst van Linggadjati, te onderdrukken en dat een aantal beginselen van de overeenkomst van Linggadjati opnieuw worden bevestigd, zoals onafhankelijkheid voor de volkeren van Indonesië(par.9).

In de Renville- overeenkomst (No.3 van de toegevoegde beginselen van 19 januari 1948) zijn Nederland en de Republiek Indonesia overeengekomen: "Vóór de ont-"binding der Commissie van de Goede Diensten kan elk der "beide partijen verzoeken, dat de diensten der commissie "worden voortgezet tot bijstand bij het regelen van even-"tuele geschillen tussen beide partijen in de interimpe-"riode" - bedoeld was de periode voorafgaande aan de totstandkoming van de definitieve constitutie van de Federatie van Indonesia.
Aangenomen kan worden dat die periode voor Indonesia, door het veranderen van de Verenigde Staten van Indonesia in Republiek Indonesia, een afgedane zaak is, dan toch zeker niet voor Nieuw-Guinea, met betrekking tot de politieke overeenkomst.

In de Covering Resolution - Mantelresolutie - genomen ter Ronde Tafel Conferentie op 2 november 1949, wordt aan de gelding van de Renville- beginselen vastgehouden en als volgt geformuleerd:
"Considering that they have assembled at the Round Table "Conference to achieve at the earliest possible time, "an appropriate and lasting solution of the Indonesian "conflict by reaching agreement between the participants "on the way of transferring real, complete and uncondi-"tional sovereignty to the Republic of the United States "of Indonesia, in accordance with the Renville-princip-"les".

Bij de resolutie van 28 januari 1949 heeft de Veiligheidsraad de Commissie van de Goede Diensten gereconstitueerd tot de United Nations Commission for Indonesia (UNCI) en haar bevoegdheden sterk uitgebreid.

De Commissie werd

De Commissie werd de officiële vertegenwoordigster van de Veiligheidsraad in Indonesia. Haar bevoegdheden zijn o.a.;
(punt 4 L): om te bemiddelen, observeren en te constateren, waartoe zij gebruik mochten maken van de diensten van waarnemers, beambten en andere personen en ter beschikking te stellen door de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties;
(punt 4 d): overleg te plegen met vertegenwoordigers van gebieden in Indonesia buiten de Republiek. Voorts was voorzien dat de UNCI bij meerderheid van stemmen zou beslissen, maar ook dat de standpunten van een minderheid zowel in de rapporten als in de aanbevelingen aan de Veiligheidsraad tot uiting zouden moeten worden gebracht;
(punt 4 c): ten aanzien van de toekomstige positie van de UNCI werd in de resolutie bepaald dat wanneer bij de onderhandelingen een vergelijk zou zijn bereikt, de commissie zelf aan de Veiligheidsraad aanbevelingen zou doen betreffende het karakter, de bevoegdheden en de functies van het orgaan der Verenigde Naties, hetwelk alsdan in Indonesia diende te blijven ten einde behulpzaam te zijn bij de tenuitvoering van dit vergelijk.

Tenslotte heeft de UNCI in haar rapport van 13 april 1951, S/2087, verklaard voort te gaan met zich ter beschikking van partijen te houden en is als orgaan van de Veiligheidsraad nog niet opgeheven.

Hoewel de Ronde Tafel overeenkomsten en het Unie Statuut eenzijdig door de Indonesiers werd verworpen, geloof ik toch dat Nederland niet mag rusten om een beroep op de UNCI te doen, alleen omdat de ene partij zulks niet erkent of erkennen zal.

Nopens bovenstaande is ons duidelijk geworden dat de deur - de juiste - waarop Nederland kan aankloppen - om tot een bevredigende oplossing van dit enige

seenuw-slopende

seenuwslopende vraagstuk van Indonesische hebzucht uit de wereld te helpen - nog niet is gesloten.

Het zou misschien aanbevelingswaardig zijn als de Nieuw-Guinea Raad de door mij hieronder geschetste punten als leidraad neemt en als dit ook als bijkomstige stof der aanbevelingen ter versteviging van het Nederlandse verzoek dat dit jaar bij de komende Assemblee van de UNO naarvoren zou worden gebracht.

1. de Nieuw-Guinea Raad is van oordeel dat effectiever maatregelen moeten worden genomen door de Nederlandse Regering om de tussenkomst te verkrijgen van de Verenigde Naties in de moeilijke situatie, welke de Indonesische aanspraken en dreigementen t.a.v. Nederlands N.Guinea in het leven hebben geroepen;

2. de Nieuw-Guinea Raad is van oordeel dat een Nederlands initiatief tot het inschakelen van de Verenigde Naties zal toegejuicht worden en moet zijn gebaseerd op de taak en de verantwoordelijkheid van de Veiligheidsraad dat in het Indonesisch conflict heeft aanvaard, waartoe de UNCI als werkcommissie is ingesteld;

3. de Nieuw-Guinea Raad beschouwt als onmiddelijke taak voor de United Nations Commission for Indonesia, het zenden van waarnemers naar Nederlands Nieuw-Guinea om pp te treden ter wegneming van de rondom Nederlands Nieuw-Guinea bestaande spanningen;

4. de Nieuw-Guinea Raad acht het wenselijk, dat de Nederlandse Regering voldoende bekendheid geeft aan de stappen die zij neemt om de United Nations Commission for Indonesia en de Veiligheidsraad te bewegen tot bemiddeling ten einde enerzijds een gewapend treffen te verhinderen en anderzijds de belangen van de Papoea bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea met het oog op haar zelfbeschikkingsrecht te beschermen.

Het Lid v.d. N.Guinea Raad,

N.Jouwe.-

KORTE SAMENVATTING MENINGEN DELEGATIELEDEN NG-RAAD
INZAKE HET ZELFBESCHIKKINGSRECHT.

(besprekingen op 24 augs. 1961)

BONAI : Houdt vast aan de toezeggingen van Nederland inzake het zelfbeschikkingsrecht. Acht garanties van de V.N. nodig.

MESETH : Acht Nederland gebonden aan de gedane toezeggingen inzake het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea.

Het noemen van een termijn op dit moment wordt praematuur geacht.

TANGGAHMA : Vraagt Nederland op korte termijn wegen te zoeken voor een internationale garantie van het zelfbeschikkingsrecht.

De ontwikkeling dient op alle terreinen versneld, opdat de Papoea niet te zeer achterblijft bij andere onderontwikkelde gebieden, met het gevaar uiteindelijk opgeslokt te worden.

KAISIEPO : De Papoea staat onvoorwaardelijk aan de zijde van de democratische en vrije volkeren. Hij hoopt, dat het communisme niet zal worden toegestaan door te dringen in de Pacific, waartoe Nieuw-Guinea behoort.

Het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea mag niet aangetast door anderen, wij houden vast aan de toezeggingen van Nederland.

Nederland mag niet het oor lenen aan Soekarno en dient alles te doen om het zelfbeschikkingsrecht te verwezenlijken en ook internationaal te doen garanderen. Spoed is noodzakelijk teneinde te voorkomen, dat Indonesië toeslaat zoals Tibet onder de voet is gelopen door communistisch China.

Het is niet waar, dat waarlijke vrijheid en onafhankelijkheid alleen verkregen kan worden door bloed ~~[illegible]~~ revolutie en vergieten; men kan als verstandige mannen in overleg tot dezelfde resultaten komen.

RAMANDEY : = Acht het zelfbeschikkingsrecht onaantastbaar; Nederland mag ons niet in de steek laten.

Aan de andere kant zullen wij zelf intern orde op zaken moeten stellen.

Vraagt Nederland om internationaal te bewerkstelligen, dat t.z.t. het zelfbeschikkingsrecht ongehinderd kan worden uitgeoefend.

-Gosewisch-

GOSEWISCH : Spreekt als gekozen lid namens belangrijke groep Papoea's.

Vraagt ten minste 3 Papoea's op te nemen in de Nederlandse delegatie naar de V.N., opdat deze daar duidelijk het standpunt der Papoea's zullen kunnen uiteenzetten.

Nederland behoort garanties van de UNO te vragen.